

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Областна администрация
Благоевград

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ 2020-2022 г. ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

Утвърдил:

БИСЕР МИХАЙЛОВ
Областен управител
на Област Благоевград

Съгласувал:

ИВАЙЛО ЗЛАТАНОВ
Началник на РУО Благоевград

Съгласувана на Областен съвет за развитие, с Решение №от Заседание
проведено на г.

2700 Благоевград, пл. Георги Измирлиев № 9
тел.: +359 (73) 88 14 01, факс: +359 (73) 88 14 03
E-mail: Info@bl.government.bg
Web: www.bl.government.bg

Съдържание:

1. Въведение	3 стр.
2. Нормативни основания	3 стр.
3. Демографска картина	4 стр.
4. Анализ на състоянието и предизвикателствата за осигуряване на подкрепа за личностно развитие	4 стр.
5. Основни принципи	14 стр.
6. Предизвикателства	14 стр.
7. Визия, цели и мерки	14 стр.
8. Ключови индикатори	24 стр.
9. Отговорности и роли	24 стр.
10. Предложения за подобряване и развитие	25 стр.

ВЪВЕДЕНИЕ.

Подкрепата за личностно развитие е нов компонент в Закона за предучилищното и училищното образование, който преобразува образователната среда и реорганизира всички заинтересовани страни, като води до обединяване на усилията за изграждане на позитивен психологически климат и на приемане на различията. Работи за емоционалното благополучие и успех на всеки, важни са сътрудничеството и взаимопомощта, правото на всяко дете и ученик да се развива, обучава и общува заедно с останалите, правото да бъде чуто. Подкрепата спомага за задълбочаване на комуникацията в обучителните отношения между ученика и учителя, отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, за да допринесе за разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване на децата и учениците.

Екипната работа по случай на дете или ученик е нова стъпка в образователната политика, насочена към индивидуализиране на обучението, подкрепата и цялостната грижа за детето или ученика. Разбира се нуждата от другия, осигурява се самостоятелно разработване и прилагане цялостни политики, които да доведат до спазване на основните принципи, а именно:

- изграждане на позитивен организационен климат;
- утвърждаване на позитивна дисциплина;
- развитие на училищната общност.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, подкрепа и приемане на индивидуалността, разбиране за потребностите и включване на всички ресурси за премахване на пречките за учене и научаване, за да бъдат създадени условия за развитие и участие на децата и учениците във всички сфери на живота.

НОРМАТИВНИ ОСНОВАНИЯ

Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на Област Благоевград е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование** (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (**ЗПУО**) и **Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.). Тя е съобразена и приведена в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложи в европейското и българското законодателство (Закона за предучилищното и училищното образование, Наредбата за приобщаващото образование, Закона за закрила на детето, Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015-2020 г., Стратегия за намаляване на преждевременно напусналите образователната система 2013-2020 г., Конвенцията за правата на детето от 1989 г., Закон за здравето, Закон за интеграция на хора с увреждания, Закон за защита от дискриминация).

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието и положителното развитие на участниците в него. Участниците в този процес са децата, учениците, учителите, не педагогическия персонал, директорите и другите педагогически специалисти и не на последно място родителите.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена.

Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

Главна ценност в образователната система е детето/ученикът. Всяка идея за развитие на българското училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка, всяко едно действие в тази насока, трябва да бъдат осмисляни и прокарани през призмата на тази ценност. Интересите на останалите участници в образователния процес – учители, директори, кметове и общинска администрация, министър и администрация на Министерството на образованието и науката, издатели на учебници и учебни помагала и други, следва да бъдат подчинени на основната цел – осигуряване на равен достъп и качествено образование за нашите деца, както и подкрепа за личностното им развитие.

Законът за предучилищното и училищното образование внесе ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие трябва да се предоставя на всяко дете и ученик, като се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и бъде в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование. То е процесът на осигуряване за всички деца, включително за тези с увреждания, на равнопоставени възможности да получат ефективно образование, с необходимите допълнителни помощни средства и ресурсно подпомагане в общообразователни детски градини и училища, за да се подготвят децата за продуктивен живот като пълноценни членове на обществото.

ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА

Подобряването на икономическото развитие в областта би довело до частично решаване на проблемите. Необходима е целенасочена държавна политика за развитието на селата и малките градове, в противен случай тенденцията към депопулация ще продължи.

Възрастовата структура е силно влошена – намалява броя на жените в детеродна възраст, а възпроизводството е с отрицателен естествен прираст. Наблюдава се интензивна миграция, насочена предимно към големите икономически центрове на страната и чужбина. Тенденцията е напускане от малките общини на младите хора, които са в активна работоспособна и репродуктивна възраст, търсещи реализация на пазара на труда. Закриването на детски градини и училища в селата, подтиква родителите да търсят нови варианти за приближаване до детски и учебни заведения, които да спестят ежедневното пътуване с автобуси на децата и учениците.

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

Материално-техническата база се обновява периодично, както на детските градини, така и на училищата с помощта на спечелени и реализирани проекти.

Детските градини са общински и се помещават в сгради, публична общинска собственост. В голямата си част сградите на детските градини са в отлично състояние, като за поддържането им всяка година се осигуряват средства чрез единния разходен стандарт и от местни дейности. В по-големите градове, някои от детските градини се помещават на първите етажи от жилищни сгради, които са пригодени и отговарят на държавните стандарти. Ежегодно, в Областна администрация Благоевград се получават отчети за състоянието на детските градини.

В дворовете на почти всички детски градини има обособени кътове за игра, които трябва да отговарят на новите нормативни изисквания на Наредба №1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра, някои от тях се нуждаят от подмяна, за да се приведат в по добър вид и в съответствие с наредбата.

Обзавеждането в детските градини е добро. Дидактичната база се обновява ежегодно. Оборудвани са с нови съвременни учебно-технически средства в групите, с цел създаване на среда, близка до семейната, достъпна и естетически издържана, креативна и провокираща детето за дейност, развиваща заложбите и интересите му.

Повечето от детските градини в областта разполагат със самостоятелни кухненски блокове, където се приготвя храната. Менюто се изготвя от специалисти, а доставката на хранителни продукти е организирана чрез провеждане на обществени поръчки от общините. Материално-техническата база в кухненските блокове се обновява периодично и частично по получени предписания на РЗИ.

Детските градини са на делегирани бюджети, а директорите им са второстепенни разпоредители с бюджет. Бюджетът им се формира от средства по ЕРС (Единен разходен стандарт) за делегираните от държавата дейности през съответната година, преходния остатък за дейността от предходната година и средствата по разходен стандарт от местни приходи за съответната година. Делегираният бюджет се утвърди като стабилен работещ механизъм, позволяващ на директорите, в резултат на добър мениджмънт, да подобряват материално-техническата и дидактичната база.

Ежегодно по реда на ПМС № 129 от 2000 г. се осигуряват и средства за подпомагане на физическото възпитание и спорта на децата и учениците.

Повечето училищата на територията на областта, също, се намират в сгради публична общинска собственост. Директорите им са второстепенни разпоредители с бюджет, а бюджетът им се формира на същия принцип като при детските градини.

Основна причина за недостатъчни финансови и материални ресурси са делегираните бюджети на училищата. Поради постоянното намаляване на учениците в училищата в малките общини, не всяко училище може да осигури необходимите специалисти от една страна, а от друга училищата изпитват затруднения с обезпечаване на материалната база, специализирана литература и помагала за работа с деца със СОП. За техните нужди са необходими много помагала и игри, които да им помагат по-лесно и бързо да усвояват преподаваното, да обогатят знанията и уменията си и да се изравнят/приближат до тези на своите съученици.

В училищата има непрекъснато сътрудничество между родители, преподаватели, родителски активи, училищно настоятелство. Създадени са добри условия за комуникация и сътрудничество. Осъществява се предимно личен контакт между родителите, класните ръководители, преподавателите и училищното ръководство.

Броят на учениците определя различното финансово състояние на училищата, което ограничава възможностите на някои от тях да обновяват учебно-техническата и спортната си база в съответствие със съвременните образователни изисквания. По-малкият брой ученици се отразява негативно на качеството и резултатите от учебния процес.

Детските градини и училищата активно участват като бенефициенти или партньори в различни проекти, администрирани и финансирани от МОН и други програми и проекти финансирани от ЕС.

Брой училища и детски градини за учебната 2018/2019 г.

№	Община	Професионални гимназии	Профилни гимназии	СУ	Обединени	спортно	ОУ		НУ		ДГ		Общо
							град	село	град	село	град	село	
1	Банско	3		1				2	1		1	2	10
2	Белица	1		1				3		1	1		7
3	Благоевград	4	3	6			5				13		31
4	Гоце Делчев	2	1	1	2		3	4			7	4	24
5	Гърмен			2	3			3				6	14
6	Кресна			1							1		2
7	Петрич	2	1	4			3	8			5	2	25
8	Разлог	3		1			1	4	2	1	1		13
9	Сандански	2	2			1	4	3		1	5	3	21
10	Сатова			4	1			5		3		14	27
11	Симитли			2	1						1	1	5
12	Струмяни			1								1	2
13	Хаджидимово			2				3			1	2	8
14	Якоруда	1		1	3			1			1		7
													196

По мнение на директорите на общинските училища, след назначаването на ресурсни учители, които работят със специално изработени индивидуални учебни планове, обучението е по-пълноценно, по-продуктивно и спомага за осъществяване на образователните, възпитателните и корекционно-развиващи задачи.

Училището утвърждава и възпитава в толерантност и уважение към различните, нуждаещи се от специални образователни потребности, както продължава да е пример за толерантност, разбиране и съжителство на различни религии, етноси и култури. Чрез личния пример и целенасочено обучение на ученици в умения и компетентности, изграждащи личности с активна гражданска позиция и възпитани в дух на не насилие, толерантност, търпимост, не дискриминация и патриотизъм.

Брой училища и детски градини за учебната 2019/2020 г.													
№	Община	Професионални гимназии	Профилирани гимназии	СУ	Обединени	спортивно	ОУ		НУ		ДГ		Общо
							град	село	град	село	град	село	
1	Банско	3		1				2	1		1	2	10
2	Белица	1		1				3		1	1		7
3	Благоевград	4	3	5			5				13		31
4	Гоце Делчев	2	1	1	2		3	4			7	4	24
5	Гърмен			2	3			3				6	14
6	Кресна			1							1		2
7	Петрич	2	1	4			3	8			5	2	25
8	Разлог	3		1			1	4	2	1	1		13
9	Сандански	2	2			1	4	3		1	5	3	21
10	Сатова			4	1			5		3		14	27
11	Симитли			2	1						1	1	5
12	Струмяни			1								1	2
13	Хаджидимово			2				3			1	2	8
14	Якоруда	1		1	3			1			1		7
		18	7	26	10	1	16	36	3	5	37	36	195

Наблюдава се тенденция към намаляване броя на училищата и учениците на територията на Област Благоевград:

Година:	брой училища	брой ученици
2018/2019	124	33 678
2020/2021	121	33 200
2021/2022	120	33 000

Други институции

На територията на област Благоевград са разкрити и функционират 77 социални услуги, от тях 23 за деца и младежи, 50 за възрастни, в 4 социални услуги / ЦСРИ –с. Долна Градешница, Кризисен център за деца и лица, пострадали от насилие или друга форма на експлоатация – Гоце Делчев, Центрове за обществена подкрепа – Благоевград и Гоце Делче/ се предоставят услуги и за деца, и за възрастни.

Кариерното ориентиране, като част от общата подкрепа за личностно развитие е насочено към откриване на интересите и способностите на учениците и формиране на адекватна самооценка за избор на професия и подготовка за успешна професионална реализация. Формите за кариерно ориентиране в училищното образование са индивидуалното и груповото информиране и консултиране, индивидуалната и груповата работа въз основа на програми за кариерно развитие и мобилност, програми за образователно развитие и мобилност и програми за личностно и социално развитие на базата на проучване на местните условия и координация с институции в системата на професионалното ориентиране.

Кариерните консултанти предоставят специализирани услуги по кариерно ориентиране на учениците от всички видове училища, подпомагат методически педагогическите съветници, класните ръководители и учителите в областта на кариерното ориентиране на учениците и информират и консултират родители и граждани.

Програмата за кариерно ориентиране на ниво училище конкретизира съдържанието на кариерното ориентиране през различните етапи и степени на средното образование, както и функциите и отговорностите на педагогическите специалисти в училище за неговото реализиране.

Областна мрежа от обслужващи звена по общини за област Благоевград

Област	Община	Населено място	Име на институцията	Вид на институцията
Благоевград	Благоевград	Благоевград	Регионален център	регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование
Благоевград	Благоевград	Благоевград	ЦЛТРДБ	център за подкрепа за личностно развитие
Благоевград	Благоевград	Благоевград	ЦПЛР - ОО	ученическо общежитие
Благоевград	Благоевград	Благоевград	ЦСОП "Св.Паисий Хилендарски"	център за специална образователна подкрепа
Благоевград	Гоце Делчев	Гоце Делчев	ЦСОП "Васил Левски"	център за специална образователна подкрепа
Благоевград	Петрич	Петрич	ЦПЛР - ОДК	център за подкрепа за личностно развитие
Благоевград	Разлог	Долно Драглище	ЦСОП "Рилска иглика"	център за специална образователна подкрепа
Благоевград	Сандански	Сандански	ЦПЛР - Сандански	ученическо общежитие

**Допълнителната подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности на територията на област Благоевград
Брой деца и ученици на ресурсно подпомагане по общини:**

Община	2017/2018 уч. година	2018/2019 уч. година	2019/2020 уч. година
Банско	22	22	32
Белица	2	2	4
Благоевград	166	170	209
Гоце Делчев	67	67	78
Гърмен	31	35	43
Кресна	17	17	20
Петрич	88	90	126
Разлог	27	27	24
Сандански	94	94	83
Сатовча	15	16	24
Симитли	42	42	50
Струмяни	6	6	10
Хаджидимово	6	6	5
Якоруда	10	10	12

Брой деца и ученици по вида на специалните им образователни потребности /данните са за деца и ученици със специални образователни потребности, които РЦШПО – Благоевград подпомага/

Диагноза	Учебна година 2017/2018	Учебна година 2018/2019	Учебна година 2019/2020
Множество увреждания / умствена изостаналост, физ. увреждания/	22	11	6
Лека умствена изостаналост	102	57	31
Умерена умствена изостаналост	16	19	7
Тежка умствена изостаналост	4	2	2
Нарушено зрение	12	10	8
Увреден слух	12	9	7
Езиково-говорни нарушения	45	36	22
Физически увреждания	22	22	10
Обучителни трудности	165	173	164
Аутизъм	27	29	25
Синдром на Даун	9	5	2
Синдром на Турет	1	1	1

През учебната 2018/2019 година подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности се осигурява в 111 институции в системата на предучилищното и училищното образование.

За 2019/2020 г. общият брой детски градини и училища на територията на област Благоевград, в които се осъществява допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности е 118:

ОБЩИНА	ДГ	НУ	ОУ	СУ	ОбУ	Профилирани гимназии	Професионални гимназии
Банско	3	1	1	1	-	-	1
Белица	-	-	1	1	-	-	-
Благоевград	11	-	5	5	-	1	3
Гоце Делчев	3	-	3	1	1	-	2
Гърмен	3	-	2	2	3	-	-
Кресна	-	-	-	1	-	-	-
Петрич	4	-	9	4	-	-	3
Разлог	1	2	2	1	-	-	1
Сандански	2	-	6	-	-	1	2
Сатовча	5	-	1	4	1	-	-
Симитли	2	-	-	2	1	-	-
Струмяни	-	-	-	1	-	-	-
Хаджидимово	-	-	2	1	-	-	-
Якоруда	1	-	-	1	2	-	1
Общо	35	3	32	25	8	2	13

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование самостоятелно разработват политики за подкрепа за личностно развитие на детето и ученика. Те имат по-голяма автономия да организират и осъществяват дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

С осигуряване на необходимите педагогически специалисти като психолози, педагогически съветници, логопеди, ресурсни учители, при необходимост рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца и ученици с нарушено зрение, както и непедagogически – социален работник, помощник на учителя се включват ресурси насочени към подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик.

Тенденцията е в посока осигуряване на подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности от самите детски градини и училищата, с назначаване на ресурсните учители към тях.

Ресурсни учители	2017/2018 година	уч.	2018/2019 година	уч.	2019/2020 година	уч.
Ресурсни учители към училища	9		30		37	
Ресурсни учители към РЦПППО – Благоевград	37		28		20	
Ресурсни учители към детски градини	1		1		1	

Институции в системата на предучилищното и училищното образование с назначени ресурсни учители за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие по общини:

Община Благоевград

1. ПГТЛП „Гоце Делчев“ – гр. Благоевград
2. СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“ – гр. Благоевград
3. Второ основно училище „Димитър Благоев“ – гр. Благоевград
4. Четвърто основно училище „Димчо Дебелянов“ – гр. Благоевград
5. Пето средно училище „Георги Измирлиев“ – гр. Благоевград
6. СУ „Иван Вазов“ – гр. Благоевград
7. Седмо средно училище „Кузман Шапкарев“ – гр. Благоевград
8. Осмо средно училище „Арсени Костенцев“ – гр. Благоевград
9. Девето основно училище „Пейо Кр. Яворов“ – гр. Благоевград
10. Единадесето основно училище „Христо Ботев“ – гр. Благоевград
11. ДГ „Първи юни“ – гр. Благоевград

Община Гоце Делчев

1. Първо ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Гоце Делчев
2. Второ ОУ „Гоце Делчев“ – гр. Гоце Делчев
3. Трето ОУ „Братя Миладинови“ – гр. Гоце Делчев
4. Професионална гимназия по механизация на селското стопанство „Пейо К. Яворов“ – гр. Гоце Делчев
5. НПГ „Димитър Талев“ – гр. Гоце Делчев

Община Гърмен

1. СУ „Йордан Йовков“ – с. Рибново
2. ОБУ „Св. Климент Охридски“ – с. Дебрен

Община Кресна

1. СУ „Св. Паисий Хилендарски“ – гр. Кресна

Община Петрич

1. СУ „Никола Йонков Вапцаров“ – гр. Петрич
2. Трето основно училище „Гоце Делчев“ – гр. Петрич
3. ПГМЕТ „Юри Гагарин“ – гр. Петрич
4. СУ „Антон Попов“ – гр. Петрич

Община Сандански

1. Трето основно училище „Христо Ботев“ – гр. Сандански
2. Профилирана гимназия „Яне Сандански“ – гр. Сандански
3. Второ основно училище „Христо Смирненски“ – гр. Сандански
4. Четвърто основно училище „Св. св. Козма и Дамян“ – гр. Сандански
- 5.

Община Сатовча

1. СУ „Христо Ботев“ – с. Вълкосел
2. СУ „Христо Смирненски“ – с. Кочан

Община Симитли

1. СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Крупник
2. СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Симитли

Община Струмяни

1. СУ „Св. Паисий Хилендарски“ – с. Микрево

**Разпределение на децата и учениците със специални образователни потребности,
които РЦППО – Благоевград подпомага**

Брой деца	2017/2018 г. данни в края на уч. година	2018/2019 г. данни в края на уч. година	2019/2020 г. данни към м. февруари
1. Общ брой деца в яслена възраст	-	-	-
2. Общ бр. деца от предучилищна възраст	53	77	89
3. Общ брой ученици в начален етап	168	142	90
4. Общ бр. ученици в прогимназиален етап	136	96	73
5. Общ бр. ученици в гимназиален етап	80	59	33
ОБЩ БРОЙ	437	374	285

**Брой деца със специални образователни потребности за задължително
предучилищно образование по общини ПГ 5 и ПГ 6**

Община	2017/2018 г.		2018/2019 г.		2019/2020 г.	
	ПГ 5	ПГ 6	ПГ 5	ПГ 6	ПГ 5	ПГ 6
Банско	2	1	1	2	3	1
Белица	-	-	-	-	-	-
Благоевград	2	9	11	6	20	14
Гоце Делчев	-	-	2	1	2	2
Гърмен	2	1	2	2	4	3
Кресна	-	-	-	-	-	-
Петрич	3	4	3	8	8	2
Разлог	2	3	-	-	-	2
Сандански	1	2	1	1	3	1
Сатовча	1	-	-	1	3	2
Симитли	-	4	1	2	4	-
Струмяни	-	-	-	1	-	-
Хаджидимово	-	-	-	-	-	-
Якоруда	1	1	-	2	-	2

Осъществяването на организацията на приобщаващото образование изисква образователна подкрепа, диференциация на задачите за постигане на личностно развитие

за всички деца, разбиране на техните потребности и преодоляване на негативните фактори в средата, които могат да възпрепятстват тяхното развитие.

Брой ученици със специални образователни потребности по общини

Община	2017/2018 г.			2018/2019 г.			2019/2020 г.		
	1-4 клас	5-7 клас	8-12 клас	1-4 клас	5-7 клас	8-12 клас	1-4 клас	5-7 клас	8-12 клас
Банско	11	7	4	23	13	6	15	4	7
Белица				2	1		1	3	
Благоевград	42	33	15	84	54	31	77	61	29
Гоце Делчев	25	27	12	27	20	20	27	21	24
Гърмен				24	10	9	19	8	7
Кресна	9	3	5	19	13	9	9	7	4
Петрич	27	17	22	57	45	25	46	38	26
Разлог	11	6	4	14	1	4	14	7	3
Сандански	33	35	12	29	26	24	32	20	26
Сатовча				11	4	6	9	4	6
Симитли	6	6	3	23	15	6	26	17	6
Струмяни				10	5	2	4	4	2
Хаджидимово				4	1		2	3	
Якоруда	4	2	3	4	2	2	3	1	3

Стимулиране на деца и ученици с изяви дарби

Всички общини на територията на Област Благоевград прилагат мерки за специална закрила на деца с изяви дарби, с цел насърчаване на творческите заложби и потребности на децата. Мерките се осъществяват чрез прилагането на Правила за подпомагане на деца и ученици с изяви дарби, утвърдени със заповеди на кметовете на общини и се прилагат за всяко дете с изяви дарби в областта на науката, математиката, литературата, изкуството и спорта, посещаващо детските градини, училищата и извънучилищните педагогически учреждения.

Мярките включват едногодишни стипендии или еднократни финансови награди за деца в предучилищна възраст и ученици от I до XII клас от общинските детски градини, училища и извънучилищни учреждения на територията на общината, които през съответната календарна година са класирани индивидуално на първо, второ или трето място в регионални, национални или международни конкурси, олимпиади или състезания, включени в общинските програми за подпомагане на деца и ученици с изяви дарби.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

- Законосъобразност – осигурява спазване на законовите и подзаконовирегламенти и ратифицирани документи по спазването на правата на децата и учениците, приобщаването им и осигуряване на подкрепа за личностното им развитие.
- Целенасоченост – ясно и точно дефиниране на целите и установяване на взаимовръзки между тях за ефективно изпълнение на стратегията.
- партньорство и екипност – широко участие на всички институции на регионално ниво за ефективно изпълнение на стратегията и планираните в нея цели, приоритети и мерки.
- концентрация и допълняемост – съсредоточаване на усилията на всички контактни групи на училищните организации с конкретни дейности по удовлетворяване и развитие на способностите и потребностите на децата и учениците.
- отвореност и включване на заинтересованите страни
- гъвкавост и адаптивност – приспособяване и актуализиране на мерките за подкрепа към различни субекти и обекти.
- прозрачност и публичност

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Предизвикателствата в периода на първата Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Област Благоевград бе свързано с прехода към нова организация и разбиране за грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в новата нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

Нормативните промени изискаха преобразуване на институции и в същото време се даде възможност за създаване на нови, промениха се задачите им и взаимоотношенията между тях. Тези промени се осъществиха по начин, по който се осигури една непрекъснатост на грижата за децата и учениците, а институциите получиха нужната подкрепа в преходния период.

Засили се ролята, връзката и отговорността на институциите, родителите и бизнеса. Новите задачи на институциите доведоха до нови изисквания и компетентности на педагогическите специалисти, които наложиха преосмисляне и промяна в работата им. В училищата и детските градини влязоха необходимите нови специалисти, с които се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, което е един от основните подходи в приобщаващото образование.

Осъзната бе нуждата от разбиране на отговорностите на всички заинтересовани, институции, общини, педагогическа и родителска общност, обществото като цяло, повиши се толерантността и търпимостта към проблемите на децата и учениците. Реформата в предучилищното и училищно образование бе свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И МЕРКИ

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на деца и ученици от Област Благоевград за периода 2020 – 2022 година е стратегически документ, определящ средносрочните цели за развитие в сферата на личностното развитие на деца и ученици по смисъла на *Закона за предучилищното и училищното образование* и разписващ дейности на интервенция в образованието и е с териториален обхват,

включващ 14 общини, с разположени в тях 280 населени места на територията на областта.

Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Подкрепата за личностно развитие бива обща и допълнителна.

Дейности от общата подкрепа за личностно развитие са регламентирани в чл. 178, ал. 1 на ЗПУО.

Общата подкрепа за личностно развитие включва:

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. Допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;
3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
5. Консултации по учебни предмети;
6. Кариерно ориентиране на учениците;
7. Занимания по интереси;
8. Библиотечно-информационно обслужване;
9. Грижа за здравето;
10. Осигуряване на общежитие;
11. Поощряване с морални и материални награди;
12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
14. Логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

1. Работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
3. Осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. Ресурсноподпомагане.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици: С със специални образователни потребности; В в риск; С с изяви дарби; С с хронични заболявания. Тя се осигурява от детските градини, от училищата, от центровете за подкрепа за личностно развитие и от специализирани обслужващи звена.

ВИЗИЯ:

Създаване на отворена и гъвкава система на средното образование в Област Благоевград посредством активно участие на заинтересованите страни в създаването на условия за цялостна и пълноценна подкрепа на личностното развитие на всяко дете и ученик. Надграждане и ефективно развитие на системата за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците на Област Благоевград. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят необходимите ресурси за успешното прилагане на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в образователните институции на територията на областта. Да се достигне до осигуряване на приобщаващо, равноправно и качествено образование, подпомагане и насърчаване на децата и учениците за максимално развитие на техните възможности и индивидуални потребности чрез ефективното взаимодействие на всички заинтересовани страни.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Да се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията, да се премахнат пречките пред ученето и създадат възможности за развитие на децата и учениците в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Повишаване капацитета на човешките ресурси за ефективно осигуряване на потребностите на всички деца и ученици.

Подобряване материалните условия и достъпността на училищната среда за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности.

Подобряване взаимодействието между участниците в образователния процес (деца, ученици, педагогически специалисти и непедagogически персонал, родители и останалите институции) за осигуряване на необходимата подкрепа.

Развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на нормативната уредба.

Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на по-добра обществена информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА И ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1.

Да се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията, да се премахнат пречките пред ученето и създадат възможности за развитие на децата и учениците в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

МЯРКА 1. Оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и определяне на необходимостта от обща или допълнителна подкрепа чрез:

- Изграждане на добре функционираща системата за предучилищно и училищно образование за обезпечаване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие, която се осигурява там, където са детето и ученикът – в детските градини и в училищата.

- Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в детската градина и училището чрез екипна работа на учителите и другите педагогически специалисти включваща и превенцията на обучителните затруднения.(чл. 13, чл. 16, чл. 22 от Наредбата)

- Извършване на оценка на риска и ранно оценяване за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения на децата от предучилищна възраст. (чл. 8 – чл. 11 от Наредбата)

- При установяване на необходимост от допълнителна подкрепа в детските градини и училищата, където няма необходимите специалисти да се осигурят от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Благоевград.

МЯРКА 2. Осигуряване на обща подкрепа на децата и учениците с обучителни трудности в образователните институции. (чл. 20 – чл. 27 от Наредбата)

- Образователната институция осигурява консултации и допълнително обучение на учениците по съответните учебни предмети, идентифицирани като затрудняващи ученика.

- Осигуряване на допълнително обучение по български език, за които българският език не е майчин.

- Осигуряване на логопедична подкрепа като превенция на последващи обучителни затруднения.

- Използване на различни методи и подходи (интерактивни, групови, индивидуални, практически) в учебния процес, с цел придобиване на знания и умения за учене, социални умения и поведение.

- Използване ресурсите на Център за подкрепа за личностно развитие за организиране и провеждане на дейности за обща подкрепа.

МЯРКА 3. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците в образователните институции.

- Създаване на Регионален екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Област Благоевград за оценка на индивидуалните образователни потребности и одобряване на допълнителната подкрепа.

- Създаване на екипи за подкрепа за личностно развитие в детските градини или в училищата за допълнителната подкрепа, въз основа на оценката на индивидуалните потребности.

- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за допълнителна подкрепа за осигуряване на условия децата и учениците със специални образователни потребности да развият своя потенциал, като се стимулират да овладеят на достижимо равнище съответните знания и умения с цел пълноценната им реализация в живота.

- Прилагане и използване на разнообразни методи, техники и стратегии за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Използване и прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.

- Стремеж за осигуряване на възможности за продължаване на обучението на учениците със СОП след VII клас, в т. ч. и професионална подготовка.

МЯРКА 4. Планиране и реализиране на дейности за превенция на тормоза, насилието и агресията, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици. (чл. 39 – чл. 48 от Наредбата)

- Изготвяне на правила за поведение в паралелката или групата с участието на децата и учениците.

- Разглеждане на теми от глобално, гражданско, здравно и интеркултурно ниво на образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

- Планиране и реализиране от образователните институции на ефективни дейности за партньорство с родителите и гражданските организации.

- Планиране и реализиране на дейности за развитие на компетентностите за преодоляване на различните форми на насилие и агресия и запознаване на всички членове на институционалната общност с техники за овладяване на различни ситуации.

- Планиране и реализиране от образователните институции на дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката.

- Съдействие от общинските администрации в лицето на обществените възпитатели за превенция на проблемно поведение.

- Използване на общинската спортна база за организиране на спортни дейности на ниво община и населено място.

- Включване на детето и ученика в дейности за въздействие върху вътрешната мотивация чрез: обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем; използване на посредник за решаване на конфликт; консултиране на детето или ученика с психолог и/или педагогически съветник; включване в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин; насочване към занимания, съобразени с неговите потребности; индивидуална подкрепа за ученика от личност, която го уважава (наставничество); участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището; други дейности, определени в правилника за дейността на институцията.

- Обобщаване и анализ на областно ниво в края на I учебен срок и в края на учебната година на информация, подадена от образователните институции, за наложените санкции на ученици и реализирани мерки.

- Информираност на родителите за правата и задълженията им за подкрепа на екипа за подпомагане на детето и ученика и налагането на санкции за отказ за съдействие.

- Планиране и реализиране на дейности от образователните институции по Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

МЯРКА 5. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за мотивиране и позитивна самооценка, в т.ч. и ученици със СОП.

- Организиране на училищно и общинско ниво на спортни празници, състезания, тържества и културни събития.
- Активно участие на деца и ученици в изяви на читалищата по населени места.
- Развитие на доброволчеството и създаване на трудови навици на децата учениците.
- Дейности, реализирани от детските съвети.
- Отбелязване на Международни дни различни изяви.
- Участие на ученици в олимпиади, спартакиади и конкурси.

МЯРКА 6. Подкрепа на децата и учениците за развитие на талантите им на ниво образователни институции и общини. Изградени системи за награждаване и поощрения.

- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие - Центрове за подкрепа за личностно развитие.
- Насърчаването на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби и подкрепата на талантиливите деца.
- Прилагане на система за поощрения и награди от образователните институции за изявени ученици на училищно, общинско, областнооноално и национално ниво.
- Поощряване на ученическото самоуправление и поемане на отговорности.
- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в читалищата.

МЯРКА 7. Дейности на Център за кариерно ориентиране по отношение консултиране на учениците за професионално ориентиране и реализация.

- Кариерно консултиране на ученици, на които предстои преминаване в следваща образователна степен или към пазара на труда. Обхват на ученици от VII, VIII, XI и XII клас.
- Създаване на единна система за ориентиране на учениците на територията на областта и общините в съответствие с нуждите на пазара на труда на общините и областта, чрез дейности на Центърът за кариерно ориентиране – обучения, тренинги, дискусии, групови консултации, семинари и др., свързани с кариерното ориентиране и личностното развитие на учениците, индивидуални консултации и подкрепа на родители и семейства.
- Организиране и провеждане на Образователна панорама за професионалното информиране и насочване на учениците.
- Организиране и провеждане на форуми по проблемите на професионалното образование.
- Организиране и провеждане на информационна кампания сред учениците от VII и VIII клас относно държавния-план прием след завършено основно образование.
- Организиране на информационна кампания сред родителите училищата и РУО – Благоевград.
- Координиране на съвместните дейности и училищните комисии за професионалното образование.
- Обхващане на максимален брой отпадащи ученици /Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и

ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст – Постановление № 100 на МС от 08.06.2018 г./.

- Работа с деца и ученици със СОП.
- Срещи с бизнеса и представители на висшите учебни заведения.

МЯРКА 8. Намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система и реинтеграция.

- Оценка на рисковите фактори, планиране и реализиране на мерки за предотвратяване на отпадането и осигуряване на допълнителна подкрепа на деца в риск, чрез образователните медиатори;

- Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение и привличане в детските градини и училище на необхванатите деца и ученици от социално слаби и ромски семейства (Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст – Постановление № 100 на МС от 08.06.2018 г.)

- Анализ на причините за преждевременно напускане на образователната система в края на учебен срок и края на учебна година.

- Реинтегриране на ученици в образователната система в други форми на обучение, съгласно ЗПУО.

- Инициативи на ниво училище и община с участието на ученици в благотворителни и доброволчески дейности;

- Ефективно използване на целодневната организация на учебния ден;

- Взаимодействие между детската градина и училището чрез общи инициативи за по-плавен преход от детската градина към училището както и между образователните етапи и степени;

- Използване на възможностите на медиатори за разяснителни кампании против ранните бракове в ромската общност.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2

Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване отребностите на всички деца и ученици.

МЯРКА 1. Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

- Обезпеченост с правоспособни, мотивирани и квалифицирани учители и специалисти –логопеди, психолози в детските градини и училищата.

- Предоставяне на методическа подкрепа на учителите - членове на екипите за подкрепа на личностно развитие в детските градини и училищата от специалистите на РУО и Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование

- Взаимодействие между институциите за съвместно ангажиране на необходимите специалисти;

- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учител при повече от 3 деца или ученици със СОП в групата/паралелката;

- Използване ресурсите от специалисти, работещи в ЦОП, ЦПЛР и др. институции, предоставящи социални услуги.

МЯРКА 2. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите за идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа.

- Предоставяне на информация за възможности за квалификация на педагогическите специалисти, свързани с приобщаващото образование;

- Обучение за използване на утвърдени от Министерството на образованието и науката методики за оценяване (Методика за оценка на образователните потребности на децата и учениците, Методика за функционална оценка и работа с деца с умствена изостаналост и аутистичен спектър на развитие, Методика за оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици с множество увреждания), методики за вербално и невербално оценяване - ПЕКС (PECS) система, МАКАТОН, комуникация „ръка в ръка“, Метода „Тадома“, Метода „С-МАР“, както и други методики, стандартизирани инструменти - Тест „Бине-Терман“, Тест на Уекслър.

- Провеждане на краткосрочни модулни обучения на помощник-учителите от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво /от РУО/ за учители, педагогически съветници и други специалисти, които работят с деца и ученици със СОП

- Осигуряване на методическа подкрепа и обучение на педагогическите специалисти от детските градини за ранно разпознаване на риска от обучителни затруднения;

- Обмен на добри практики и споделяне на опит на ниво училище, община, област.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3

Подобряване достъпността на училищната среда за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности

МЯРКА 1. Подобряване на достъпната архитектурна среда в образователните институции. /чл. 106 от Наредбата/

- Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини – рампи, асансьори и др.

- Адаптиране на детските площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания.

- Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности.

МЯРКА 2. Подобряване на физическата среда в образователните институции /чл. 105/:

Чл. 105. (1) Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

(2) Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики:

1. логичност - лесно откриване на архитектурните елементи в сградата;

2. видимост - висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения;

3. подходящо осветление.

(3) Достъпът на физическата среда е:

1. визуален - контраст и цветове, осветление и визуална маркировка;
2. тактилен - водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи;
3. вертикален - преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори;
4. хоризонтален - включва изисквания към врати, фойета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.

МЯРКА 3. Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции /чл. 10б, ал. 4 от Наредбата/.

- Стремеж за осигуряване на ресурсни кабинети във всяко училище и детска градина, където се обучават деца и ученици със СОП.

- Съобразяване на интериора на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици с увреждания: за инвалидни колички; учебни места за ученици с увреден слух (с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя), зрителни увреждания и др..

- Оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура - FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците.

- Осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други.

- Осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, суичове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания.

- Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и за други специализирани кабинети;

- Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други).

- Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина.

- Осигуряване на специализиран транспорт от и до дома на детето и ученика с увреждане.

- Осигуряване на необходимите условия за участие на учениците със СОП в НВО и ДЗИ.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4

Подобряване взаимодействието между участниците в образователния процес (деца, ученици, педагогически специалисти и родители) и останалите институции за осигуряване на необходимата подкрепа

МЯРКА 1. Взаимодействие с родителите.

- Повишаване информираността на родителската общност за функциите на психолога, логопеда, рехабилитатора на слуха и говора при осъществяване на психосоциалната рехабилитация и рехабилитацията на комуникативните нарушения.

- Информирание на родителите за възможностите и насочване на учениците със специални образователни потребности след VII и X клас за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация от Регионален екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

- Своевременно информиране на родителите на деца в риск от отпадане от образователната система и предприемане на мерки, консултиране със специалист и др.;

- Приобщаване на родителите към училищната общност чрез включването им в дейности на ниво училище.

- Създаване на „Училище за родители“ в образователните институции, съвместно с НПО, обучаващи деца и ученици със СОП, с цел консултиране, разяснителни кампании и обмяна на опит.

МЯРКА 2. Подобряване на координацията между образователната институция и другите институции.

- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

- Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст – Постановление № 100 на МС от 08.06.2018 г.

- Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.

- Съвместни дейности с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

- Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН.

- Участие на образователните институции в кампаниите на Световния ден без тютюнев дим, Международния ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици, Европейският ден за борба с трафика на хора, Световния ден за борба със СПИН и др.

МЯРКА 3. Междуинституционално сътрудничество и координация.

- Създадените условия за сътрудничество и отношения на загриженост между детски градини, училища, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, всички участници в процеса на образование, да се подобрят чрез създаване на процедури за повишаване на ефективността на комуникацията между тях.

- Координация и съгласуваност на действията на ръководствата на детските градини и училищата и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование с цел обезпечаване на специалисти за оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности.

- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – събира, анализира и обобщава информация, свързана с процеса на приобщаващото образование; формира база-данни за специалистите, които предоставят допълнителна подкрепа.

- Регионалното управление на образованието, след приключване на учебната година, предоставя обобщена информация за състоянието на процеса на приобщаващото образование на областния управител и органите на местното самоуправление.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5

Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на по-добра обществена информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

- Осигуряване на траен процес на промяна на обществените нагласи в подкрепа на приобщаващото образование чрез разяснителни кампании сред родителската общност.

- Провеждане на кампании и регионални инициативи по въпросите на приобщаващото образование в сътрудничество с НПО.

- Съдействие за включването и участието на родителите и педагогическите специалисти в дискусии по въпросите на приобщаващото образование.

- Развиване на разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица с нестопанска цел за подпомагане процеса на приобщаване на децата.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИЖЕНИЯ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на приоритетите и мерките на областната стратегия за подкрепа на личностното развитие ще се следи чрез няколко основни индикатор:

- Брой нововъзникнали институции

- Брой преобразувани институции

- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците

- Брой деца/ученици със СОП

- Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетенции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;

- Брой институции с подобрене на материалната база – нови елементи, достъпна архитектура, разкрити кабинети и др.;

- Брой детски градини и училища в които работят педагогически съветници, психолози, логопеди и др. специалисти

ОТГОВОРНОСТИ И РОЛИ

Областната стратегия се изпълнява на областно ниво от институциите, работещи на областно и на общинско ниво. Общините отговарят за цялостното изпълнение на общинската стратегия на собствената си територия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

След приемането на областната стратегия, в изпълнение на чл. 197, ал .1 и 2 от ЗПУО, всяка община разработва **общинска стратегия** за личностно развитие на децата и учениците за период от 2 години, която се приема от общинския съвет.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинските стратегии и съгласуваните, и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител.

Изпълнението на годишните общински планове се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кметовете на общините и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ И ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Осигуряване на всички необходими педагогически специалисти в детските градини и училищата за реализиране на дейностите по обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование да се възползват от нормативно дадената им възможност за назначаване на помощник на учителя, социални работници.

Продължаване на усилията за изграждане на достъпна архитектурна среда и необходима материално-техническа база от детските градини и училищата с цел осигуряване на свободен достъп за всички деца и ученици със специални образователни потребности.

Засилване на взаимодействието между всички институции ангажирани с личностното развитие на децата и учениците.

Социални работници да консултират родителите на ученици с проблемно поведение.

Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на деца и ученици причини и условия, които водят до риск от обучителни затруднения.

Прилагане на комплексни и координирани грижи от педагогическата общност, за да се оказва адекватна подкрепа за развитие на наличния потенциал на децата и учениците със специални образователни потребности и за преодоляване на обучителните, психологичните, социалните и физическите затруднения.

ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

За да се осигури ефективност на дейностите за отразяване на степента на активност на заинтересованите страни, в Интернет страниците на Областна администрация, общините и Регионално управление на образованието, редовно ще се публикуват информационни материали и снимков архив, отразяващи изпълнението на стратегията.